De Vreedzame School

voor nieuwkomerskinderen

Handreiking Blok 1

We horen bij elkaar

De Vreedzame School

voor nieuwkomerskinderen

Handreiking Blok 1

We horen bij elkaar

Inhoudsopgave

Handreiking bij Blok 1

We horen bij elkaar 3

- **Geeft u de lessen voor het eerst?** 3
- **Doel Blok 1** 3
- **Creëren van een zorgzaam klimaat** 3
- **Leerlingen leren in Blok 1** 5
- **U staat model** 5

Activiteiten en lessen Blok 1

We horen bij elkaar

Activiteiten Blok 1

- **Activiteit 1.1 - Welkom! Fijn dat je er bent!**
- **Activiteit 1.2 - Zo gaat het bij ons**
- **Activiteit 1.3 - We helpen mee**
- **Activiteit 1.4 - Opstekers en afbrekers**
- **Activiteit 1.5 - We doen het samen**

Lessen Blok 1

- **Les 1.1 - Welkom in onze groep!**
- **Les 1.2 - Zo doen we het hier!**
- **Les 1.3 - Taken in onze groep**
- **Les 1.4 - Opstekers en afbrekers**
- **Les 1.5 - Zo doen we het in onze groep!**

Handreiking bij Blok 1
We horen bij elkaar

Geeft u deze lessen voor het eerst?

In de inleiding van Blok 1 van het basiscurriculum vindt u de achtergrondinformatie bij dit blok. Leest u deze informatie goed door voor u deze lessen gaat geven. In deze handreiking vindt u aanvullende informatie, specifiek gericht op het onderwijs aan nieuwkomerskinderen.

Doel Blok 1

Groepsvorming en een positief sociaal klimaat, waar leerlingen zich mede verantwoordelijk voor voelen.

Creëren van een zorgzaam klimaat

Net als in het basiscurriculum werken we in dit blok aan gemeenschapsgevoel: een zorgzaam klimaat waarin alle leerlingen elkaar kennen en zich veilig voelen, gezamenlijke afspraken gemaakt worden over de omgang met elkaar en de taken en verantwoordelijkheden verdeeld worden. Kinderen ontwikkelen zich positiever als ze deel uit maken van een gemeenschap waarin ze het gevoel hebben dat ze ‘er toe doen’. Juist voor nieuwkomerskinderen is het van groot belang om deel uit te maken van een gemeenschap waarin ze zich veilig voelen en waarin ze uitgenodigd worden een waardevolle bijdrage te leveren aan die gemeenschap. Het gaat hier om een groep kinderen met verschillende achtergronden, uit gezinnen met verschillende levensovertuigingen en afkomstig uit verschillende landen. Dit maakt de aandacht voor de groepsvorming extra essentieel.

Regels, afspraken en routines

Net als in het basiscurriculum besteden we tijdens de activiteiten en lessen voor nieuwkomerskinderen in Blok 1 aandacht aan regels, afspraken en routines. Voor leerlingen die te maken hebben (gehad) met veranderende leefomstandigheden is het van belang dat de schoolsituatie veilig en voorspelbaar is. Duidelijke regels en afspraken dragen hieraan bij. Dit maakt dat ze steeds meer initiatief durven tonen. Bovendien komt een veilige en zorgzame schoolomgeving de ontwikkeling en leerprestaties ten goede.
Om leerlingen en ouders duidelijk te maken hoe u in de school graag met elkaar omgaat, maken we een grondwet voor de school. In een plenaire bijeenkomst demonstreren leerkrachten welk gedrag wel en niet bij die regels hoort. Zo doen we het in onze school! Ook kunt u het gedrag ondersteunen met plaatjes of foto’s, zodat ze ook voor kinderen en ouders die de Nederlandse taal nog niet of onvoldoende beheersen, te begrijpen zijn. Zo worden de regels met elkaar ‘gevuld’. De introductie tijdens een bijeenkomst met de hele school, versterkt het besef dat deze regels van ons allemaal zijn. Deze geïllustreerde grondwetregels kunnen door het jaar heen steeds getoond worden bij de kennismaking met nieuwe ouders/ verzorgers en hun kinderen.
In de algemene handreiking vindt u routines die u in uw groep kunt gebruiken voor de voorspelbaarheid. Geef leerlingen een stem bij de invulling van de routines, waardoor ze zich nog meer betrokken voelen bij het gebruik ervan.

Gemeenschapstaken in de klas
In Blok 1 is aandacht voor taken en verantwoordelijkheden in de klas. Schroom niet om nieuwe leerlingen die later in het schooljaar instromen, meteen bij hun komst in te schakelen bij de taken. Uit een project in Israël met getraumatiseerde kinderen, bleek hoe het kinderen hielp, toen ze gevraagd werden zorg te dragen voor een knuffel. Zo werd een beroep gedaan op de behoefte om 'nodig' te zijn. Nodig zijn en het gevoel van betekenis te kunnen zijn, bleek een positieve invloed te hebben op hun emotionele ontwikkeling. Daarnaast geldt, dat als kinderen verantwoordelijkheid krijgen, hun betrokkenheid en het gevoel van gemeenschapszin toenemen. Nieuwe leerlingen kunnen in eerste instantie gekoppeld worden aan een leerling (of groepje leerlingen) dat al langer op school is. Zo kan de nieuwe leerling 'ingewerkt' worden door een leerling dat een taak al langer uitvoert.

De Blokposter en de Vreedzame Schooltafel
In de lessen introduceren we de Blokposter en/of een Vreedzame Schooltafel (of voor de jonge leerlingen een Vreedzame Schoolprikbord), waarop u samen met de leerlingen de inhoud van de verschillende lessen in het blok zichtbaar maakt.

Het visualiseren van de basisprincipes van het gedachtegoed van De Vreedzame School is noodzakelijk voor nieuwkomerskinderen die het Nederlands nog niet of beperkt beheersen. Op de Blokposter wordt per les in vijf vakken of cirkels getekend en geschreven wat leerlingen helpt herinneren aan wat er in de les geleerd of gedaan is. U kunt er natuurlijk ook voor kiezen hiervoor een wand of prikbord in te richten. Op een Vreedzame Schooltafel plaatst u attributen, illustraties en prentenboeken die refereren aan wat er in de les aan bod is geweest. U bepaalt zelf of u voor de Blokposter kiest of voor een Vreedzame School tafel of beide. Belangrijk is dat de vorm bij u en uw groep past. Laat leerlingen hierin vooral meedenken. 'Wat willen we van deze les onthouden?
En 'Wat kan ons daarbij helpen?' Noteer ook naast de tekening of een foto altijd het begrip (met lidwoord) dat er bij hoort en de aangegeven hulpzinnen die u in de activiteiten en lessen aantreft. In de activiteiten en lessen vindt u steeds suggesties om de inhoud waar nodig te visualiseren. Zorg dat de illustraties ook los te gebruiken zijn, zodat u of de leerlingen ze erbij kunnen pakken om iets duidelijk te maken. Als er een nieuwe leerling in de groep komt, brengen andere leerlingen de leerling aan de hand van de Blokposter of Vreedzame School tafel eenvoudig op de hoogte van wat er al aan bod is geweest. Bewaar de Blokposters en attributen (bijvoorbeeld in een koffer onder de Vreedzame Schooltafel) ook als een blok voorbij is. Zo kan er gedurende het jaar teruggeblikt worden op het geleerde en kunnen nieuwe leerlingen snel bijgepraat worden. Op de site vindt u voor de lessen ook digitale ondersteuning.

Maatjes
Voor instromers binnen een basisschoolgroep is het fijn om een maatje te hebben in de klas die extra kan helpen om snel thuis te raken in de regels, afspraken en routines van de groep. In nieuwkomersgroepen kunt u er ook voor kiezen om met de hele groep met maatjes te werken. Verdeel de klas daarbij in tweetallen, de maatjes, bij een oneven aantal is er ook een drietal. U kunt ervoor kiezen om per blok van maatje te laten wisselen. Zo leren leerlingen met verschillende leerlingen samenwerken. U kunt op een bord zichtbaar maken wie maatjes zijn. Laat maatjes elkaar helpen, eventueel elkaars tolk zijn, samenwerken en samenspelen.

Leerlingen leren in Blok 1:

- hoe iedereen elkaar begroet binnen de school
- hun groepsgenoten kennen
- belangrijke routines in de klas die zorgen voor voorspelbaarheid en veiligheid (zie de algemene handreiking)
- de grondwet van de school
- regels en afspraken binnen de groep
- hoe ze met taken een bijdrage kunnen leveren aan de groep
- de begrippen opsteker en afbreker
- hoe ze elkaar opstekers kunnen geven en welk effect dit heeft
- hoe het is om samen te spelen en te werken en elkaar daarbij te helpen
- in de lessen afspraken te maken over hoe ze een fijne groep willen zijn: 'Zo doen we het in onze groep'.

U staat model

In het creëren van een zorgzaam klimaat staat u centraal. U leeft het gedrag voor dat u van de leerlingen verwacht en geeft instructie om nieuwe vaardigheden en kennis eigen te maken. Om leerlingen tijdens dit blok met uw gedrag extra te ondersteunen kunt u gebruik maken van de volgende suggesties:

- Verwelkom de leerlingen (en hun ouders/ verzorgers) elke dag persoonlijk aan de deur, en neem ook persoonlijk afscheid.
- Toon waardering als een leerling inbreng heeft gehad (bijvoorbeeld: dank je wel).
- Geef opstekers waar dat kan.
- Signaleer opstekers en complimenteer de gever.
- Benoem een afbreker wanneer u die signaleert, maar maak er geen toestand van.
- Stimuleer leerlingen elkaar opstekers te geven.
- Hang de afspraken op stroken in de klas met daarboven: zo doen wij het in onze groep. Illustreer de afspraken met picto's, illustraties, foto's of tekeningen van de kinderen.
- Refereer aan de afspraken, vooral als het goed gaat.
- Geef opstekers aan kinderen die zich aan de regels houden.
- Presenteer de afspraken aan de ouders of laat de leerlingen dat doen.
- Besteed regelmatig aandacht aan het uitvoeren van taken.
- Kies routines die passen bij uw groep.

Activiteiten en lessen Blok 1
We horen bij elkaar

Activiteit	Les
1.1 Welkom! Fijn dat je er bent! **Kern:** De kinderen ervaren de routine van het begroeten bij het welkom heten en afscheid nemen en voelen zich hierdoor gezien en welkom.	**1.1 Welkom in onze groep** **Kern:** De leerlingen leren elkaar (beter) kennen.
1.2 Zo gaat het bij ons **Kern:** De kinderen doen ervaring op met de regels en routines in de groep .	**1.2 Zo doen we het hier!** **Kern:** De leerkracht geeft aan wat belangrijke regels zijn in de school. Daarnaast worden er afspraken gemaakt met de groep.
1.3 We helpen mee **Kern:** De kinderen worden mede verantwoordelijk gemaakt voor de gang van zaken in de klas. De taken in de klas worden geïntroduceerd en verdeeld.	**1.3 Taken in onze groep** **Kern:** De leerlingen worden mede verantwoordelijk gemaakt voor de gang van zaken in de klas. Ze bedenken taken die ze zelf kunnen uitvoeren in de klas.
1.4 Opstekers en afbrekers **Kern:** De kinderen genieten van positieve aandacht, geformuleerd in een opsteker en leren elkaar opstekers te geven.	**1.4 Opstekers en afbrekers** **Kern:** De kinderen leren de begrippen opsteker en afbreker. In de les bedenken de kinderen opstekers voor elkaar.
1.5 We doen het samen **Kern:** De kinderen doen positieve ervaringen op met samen dingen doen.	**1.5 Zo doen we het in onze groep!** **Kern:** De leerlingen vullen de omgangsafspraken aan en zetten hun handtekening eronder.

Suggesties voor prentenboeken bij dit blok vindt u op de website.

CED groep

Als leren je lief is

www.cedgroep.nl

KINDERPOSTZEGELS

voor kinderen door kinderen